

СОЦІОЛОГІЧНІ НАУКИ

Борисова А.В.

аспірантка,

*Київський національний університет
імені Тараса Шевченка*

СОЦІОЛОГІЧНІ МЕТОДИ В ПРОЦЕСІ ДОСЛІДЖЕННЯ ОЦІНКИ ПОТРЕБ ГРОМАДИ

Сучасні тенденції в розвитку свідомого громадянського суспільства та якісного надання соціальних послуг в громадах сприяють першочерговому проведенню соціологічних досліджень, які стануть підставою для розробки системи соціальних послуг в об'єднаних територіальних громадах.

Визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці/територіальної громади у соціальних послугах – збір, узагальнення та аналіз інформації про наявність на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці вразливих груп населення, осіб/сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах і не можуть самостійно їх подолати, про їхні потреби у соціальних послугах, на основі результатів яких приймаються управлінські рішення щодо організації надання таких послуг [1].

Основні цілі та завдання соціальних послуг:

1. Соціальні послуги надаються для досягнення таких цілей:

- 1) профілактика складних життєвих обставин;
- 2) подолання складних життєвих обставин;
- 3) мінімізація негативних наслідків складних життєвих обставин.

Щоб забезпечити систематичність та сталість процесу оцінки потреб громади в соціальних послугах в законодавстві чітко прописано, чия це зона відповідальності:

– До повноважень районних, районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, виконавчих органів міських рад міст обласного значення, рад об'єднаних територіальних громад належать: 1. визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці/територіальної громади у соціальних послугах, у тому числі із

залученням надавачів соціальних послуг недержавного сектору, оприлюднення відповідних результатів [1, ст. 11];

– Діяльність щодо реалізації державної політики у сфері соціального захисту населення, формування та виконання місцевих програм соціальної підтримки проводиться уповноваженим соціальним підрозділом (посадовою особою) та охоплює визначення потреб громади в соціальних послугах; прийняття рішень про організацію надання соціальних послуг [2].

Для проведення оцінки потреб громади, як і будь якого дослідження, необхідно визначити предмет дослідження, тобто визначити той тип потреб громади, які нас цікавлять в кожному конкретному випадку проведення такого дослідження. Сопко Р.І. виділяє типи потреб клієнтів соціальної роботи [4], відповідно до яких ми визначили й метод соціологічного дослідження, який буде відповідати поставленій меті:

Таблиця 1

Використання соціологічного методу дослідження відповідно до типу потреб громади

<p><u>Нормативна потреба</u> – визначена на основі суджень професіоналів, котрі вираховують і встановлюють певні стандарти, норми, рівні.(прикладом є розмір виплат внутрішньо-переміщеним особам для забезпечення рівня життя, який вважають достатнім експерти в Міністерстві соціальної політики)</p>	<p>Метод соціологічного дослідження – моніторинг. Процес моніторингу соціальних послуг досить детально прописаний в законодавстві . варто зазначити,. Що суб'єктами моніторингу є :</p> <ul style="list-style-type: none"> – суб'єкти, що надають соціальні послуги (комунальні станovi, громадські організації тощо) – структурні підрозділи з питань соціального захисту населення державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування [3]
<p><u>Потреба, що відчувається</u> – потреба, яка безпосередньо визнається людьми .(прикладом є потреба у ремонті фонтану, на одній вулиці, а не на іншій).</p>	<p>Опитування – це спосіб отримання інформації в результаті спілкування дослідника і респондентів в усній або письмовій формі. Опитування може мати три форми: анкетування, інтерв'ю, бесіда. Важливо відзначити, що анкетування побудовано по стандартизованій (жорсткої, фіксованій), а бесіда та</p>

	<p>інтерв'ю – по вільній схемі проведення опитування.</p> <p>Для визначення потреб, які будуть характерні для значної кількості населення найефективніше проводити <i>анкетування</i>.</p>
<p><u>Висловлена (виражено) потреба</u> – можна визначити з огляду на кількість людей, для яких вона актуальна; (прикладом є потреба в інтеграційних заходах після вимушеного переміщення людей з Донбасу)</p>	<p>Ця потреба визначається методом статистичного обліку демографічних особливостей населення в кожному населеному пункті.</p> <p>Важливо враховувати такі показники розподілу:</p> <ul style="list-style-type: none"> – вік; – стать; – вразливі верстви населення; – особи/сім'ї, які перебувають в складних життєвих обставинах.
<p><u>Відносна (порівняльна) потреба</u> – потреба, яку визначають на основі порівняння потреб тих людей, для кого вона неактуальна. При цьому зважають на географічні, демографічні, соціальні та інші відмінності груп людей. (Приклад: для людей похилого віку в одній об'єднаній територіальній громаді потрібен центр дозвілля, а в іншій, через географічні особливості – рейсовий автобус, який буде сполучати населені пункти громади і довозити людей до соціально-важливих об'єктів).</p>	<p>Фокус-група – або, точніше, «сфокусоване групове інтерв'ю» – це особливий метод якісних досліджень, який дозволяє отримати оціночну, емоційну інформацію про послугу або проблему.</p> <p>Питання мають містити відповіді на такі ключові моменти:</p> <ul style="list-style-type: none"> – які потреби є у обраній цільовій аудиторії? – чи задовольняються ці потреби? – які в громаді є/можуть бути механізми задоволення цих потреб.

Джерело: розроблено автором за даними [3; 4]

Важливо зазначити, що потреби задовольняються в певній послідовності:

- 1) нормативна (базова);
- 2) потреба, що відчувається;
- 3) виражена потреба;
- 4) відносна потреба.

Оцінка потреб громади – це соціологічне дослідження, яке або проводить уповноважений орган, або делегує це завдання на інститут громадянського суспільства. Відповідно для дослідження кожної

потреби необхідно підібрати метод, який буде простим, ефективним та репрезентативним, тобто його результати будуть максимально відображати дійсність.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про соціальні послуги». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2671-19>
2. Наказ № 890 Міністерства соціальної політики «Про деякі питання діяльності об'єднаної територіальної громади щодо соціальної підтримки населення та захисту прав дітей». URL: <https://kharkivoda.gov.ua/content/documents/912/91199/files/890.pdf>
3. Наказ № 904 Міністерства соціальної політики «Про затвердження Методичних рекомендацій з проведення моніторингу та оцінки якості соціальних послуг». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0904739-13>
4. Сопко Р. І. Типологія потреб клієнтів у соціальній роботі Науковий вісник Ужгородського національного університету : Серія: Педагогіка. Соціальна робота .гол. ред. І.В. Козубовська. – Ужгород: Говерла, 2014. – Вип. 31. – С. 172–174. – Рез. рос., англ. – Бібліогр.: с. 174.

Сичова Я.В.

студентка,

*Харківський національний університет
імені В.Н. Каразіна*

ЗАСТОСУВАННЯ ТЕОРІЇ КОНФЛІКТНОГО ФУНКЦІОНАЛІЗМУ Г. ЗІММЕЛЯ-Л. КОЗЕРА ДО АНАЛІЗУ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ В УКРАЇНІ (2013-2014 РР.)

Становлення в незалежній Україні демократичної політичної системи відбувається в умовах загострення політичних конфліктів. Три революції за 13 років: Оксамитова революція в Верховній Раді України (лютий 2001 р.), Помаранчева революція (2004 р.), Революція Гідності (2013-2014 рр.), – свідчать про високий рівень конфліктності українського суспільства. Під час останньої революції влада застосувала силові методи, аж до розстрілу. За даних умов представляється, що застосування теорії конфліктного функціоналізму Г. Зіммеля-Л. Козера